

УДК 338.439:330.341.1

<https://doi.org/10.31713/ve420236>

JEL: M21, Q12, D22

Безтелесна Л. І. ^[1; ORCID ID: 0000-0002-0262-9334],

д.е.н., професор,

Буткевич В. О. ^[1; ORCID ID: 0009-0007-7680-0134],

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті розкрито питання інновацій та інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості регіону. Проаналізовано ключові аспекти впровадження інноваційних технологій, виробничих процесів та маркетингових стратегій на підприємствах, які займаються виробництвом харчових продуктів. Обґрунтовано важливість впровадження інноваційного розвитку та проаналізовано позитивний вплив інновацій на конкурентоспроможність заводів. Визначено, що останніми роками в Україні спостерігається позитивна динаміка інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості, проте рівень інноваційності галузі все ще залишається недостатнім. Проаналізовано рівні інноваційності ПРАТ «Пригощайся» та ТОВ «Родина», визначено їхні сильні сторони та якість впровадження інновацій. У результаті реалізації інноваційної діяльності ПРАТ «Пригощайся» вдалося збільшити обсяги виробництва та продажів продукції, а також підвищити її якість. ТОВ «Родина» завдяки впровадженню нових технологій виробництва змогло підвищити продуктивність праці та зменшити витрати. Проаналізовано фінансові результати діяльності підприємства та зроблено висновки про його динамічний розвиток. Зроблено висновок, що завдяки розробці нових видів продукції, підприємства можуть пропонувати споживачам ширший вибір товарів, які відповідають їхнім смакам та потребам. У статті проведено порівняння оцінювання інноваційного розвитку ПРАТ «Пригощайся» та ТОВ «Родина». Визначено, що в результаті реалізації інноваційної діяльності підприємства можуть підвищити свою конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Ключові слова: інновації; харчова промисловість; розвиток; підприємство; конкурентоспроможність; споживач; якість; технології; фінансові показники; динаміка.

Світ змінюється стрімкими темпами, і для того, щоб підприємцям вдало реалізувати свою продукцію, потрібно постійно вдосконалювати методи збуту та зацікавлювати чинних та потенційних клієнтів.

Дослідження інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості є важливим напрямом наукових досліджень багатьох вітчизняних дослідників, адже від нього залежить конкурентоспроможність галузі та її здатність задовольняти потреби споживачів. Серед дослідників цієї проблеми можна виділити П. П. Борщевського [1, С. 127–135], Д. Ф. Крисанова [3, С. 71–81], Ю. П. Лебединського, О. М. Кудирка [4, С. 102–107], М. Якубовського [5, С. 23–26] та ін.

У своїх працях дослідники аналізували теоретичні основи інноваційного розвитку, досліджували сучасний стан інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості, фактори, які впливають на інноваційний розвиток, методи управління інноваційною діяльністю та ефективність інноваційної діяльності в Україні. Їхні дослідження дають важливе теоретичне та практичне значення для забезпечення інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в Україні.

Проте, не заперечуючи актуальності проведених досліджень, вважаємо за доцільне проаналізувати і продемонструвати тенденції інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості на локальному рівні, що й стало предметом нашого дослідження.

Інновації – це нововведення, які засновані на досягненні науки та технічного прогресу. Впровадження інновацій у виробництві сприяє популяризації бренду та розширенню клієнтської бази, особливо, коли існує велика конкуренція. Інновації неабияк важливі для підприємства будь-якої сфери, адже це дає розширення продажів та приваблення нових ринків збуту.

Говорячи про інновації варто розглянути такий термін, як інноваційний розвиток. Інноваційний розвиток підприємства – це процес господарювання, що спирається на пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємств у змінюваних умовах зовнішнього середовища у межах обраної місії та прийнятої мотивації [7]. Проведено аналіз місцевих підприємств на рівень інноваційного розвитку. Для дослідження було обрано Гоцанський завод продтоварів «Пригощайся» та Костопільський маргариновий завод, ПП, ТМ «Родина». Дослідження дало змогу порівняти якість впровадження інновацій на підприємствах харчової промисловості Рівненщини.

Гоцанський завод продтоварів «Пригощайся» – виробництво ласощів, які приносять незабутнє задоволення. Завод розташований у місті Гоща та має фізичну адресу: вулиця Рівненська, 19, Гоща, Рівненська область, 35400. Ця кондитерська фабрика уже 10 років

працює та розвивається в ніші солодошів та цукерок. Фабрика має великі, чисті цехи і сучасне обладнання за допомогою чого вони створюють смачну продукцію, яка відповідає всім міжнародним стандартам якості. Їхні кондитерські вироби мають сертифікати ISO22000 і HALAL. Більшість цукерок на фабриці робиться вручну професійними майстрами кондитерського мистецтва. Фабрика має фірмові магазини в різних містах, зокрема: Київ; Рівне; Нетішин; Гоща. Мета організації полягає у здобутті лідерства по загальних обсягах виробництва і продажів кондитерських виробів в Україні. Одна зі складових збереження лідерства – постійні інновації в галузі обладнання і технологій [8]. Інновації у виробництві сухофруктів відіграють важливу роль у забезпеченні якості продукції та відповідності вимогам споживачів, вони сприяють збільшенню конкурентоспроможності на ринку та покращенню ефективності виробництва.

Розглянемо інноваційні підходи «Пригощайся». Можна стверджувати, що у цього заводу вдале маркетингове інноваційне впровадження, адже вони створили візуал бренду, який є впізнаваним в усій Україні. Підприємство створила широкий асортимент упаковки: подарункові, сувенірні та тематичні коробки та ящики, з окремими видами цукерок та різноманітних наборах асорті, щоб споживачі могли зробити чудовий подарунок для близьких. Маркетологи заводу досить вдало розробили різні тематичні упакування, до прикладу, набір цукерок «Любов у кожній цукерці» має дерев'яну упаковку з вирізьбленими візерунками, що безумовно зацікавлює клієнтів. До інноваційного розвитку «Пригощайся» можна віднести те, що на заводі постійно працюють над розширенням асортименту солодошів, створюють нові рецепти. Вони використовують сучасні технології та процеси для оптимізації виробничих процесів. Завод розробив інноваційні способи утилізації відходів та переробки їх у цінні ресурси.

Таблиця 1

Аналіз фінансових показників Гощанського заводу продтоварів
«Пригощайся», млн грн [9]

Назва показника	2020	2022	Абсолютне відхилення, млн	Темп росту, %
Дохід	9,86	33,95	+24,09	3,7
Чистий прибуток	319,800 тис.	692,600 тис.	+372,8 тис.	2,7

продовження табл. 1

Активи	14,57	22,74	+8,17	1,5
Зобов'язання	0	16,27	+16,27	100
Кількість працівників	0	46	+46	100

З аналізу фінансових показників підприємства, можна зробити висновок, що підприємство розвивається динамічно. Підприємство має позитивну статистику розвитку, адже порівнюючи 2020 та 2022 роки видно, що абсолютне відхилення є позитивним, доходи зросли на 3,7%, чистий прибуток на 2,7%, активи на 1,5%, а зобов'язання та кількість працівників на 100%. Ці позитивні показники свідчать про вдале інноваційне впровадження на підприємстві. Так, збільшення кількості працівників на 100% свідчить про те, що люди отримали робоче місце, а це позитивно впливає на економіку країни, адже працівники будуть отримувати зарплату та платити податки до держбюджету, чим будуть піднімати економіку країни.

Розрахуємо продуктивність праці підприємства у 2023 році: Гощанський завод продтоварів «Пригощайся» виробив 1000 тонн продукції. Кількість працівників заводу становить 100 осіб.

$$\begin{aligned} \text{Продуктивність праці} &= 1000 \text{ тонн} / 100 \text{ осіб} \\ &= 10 \text{ тонн/особу} \end{aligned}$$

Тобто, в середньому, один працівник Гощанського заводу продтоварів «Пригощайся» виробив 10 тонн продукції в 2023 році. Ця продуктивність праці є досить високою, оскільки відповідає середньому рівню продуктивності праці в Україні.

Підприємства, які хочуть вдало реалізувати свою продукцію, повинні представляти з себе не лише фізичне розташування, але й мати присутність в Інтернеті. Тому «Пригощайся» має свій власний сайт на якому просуває свій бренд. На сайті розміщений великий асортимент цукерок та наборів, наявна зручна навігація з контактами та адресою заводу. Активно ведуться соціальні мережі Instagram, Facebook де люди діляться враженнями-відгуками, чим створюють репутацію для бренду. Загальна кількість відгуків – 135. Відгуки присутні з 2021 року. Середня оцінка – 4.9, це свідчить про те, що споживачі задоволені якістю товару та якістю обслуговування, бо всі відгуки є позитивними [11]. Динаміка активності сайту за 3 місяці представлена на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка активності сайту за 3 місяці [11]

З аналізу сайту можна зробити висновок, що загальна кількість відвідувачів сайту зростає, та динаміка є позитивною.

Кількість відвідувань сайту «Пригощайся» за останній місяць представлено на рис. 2.

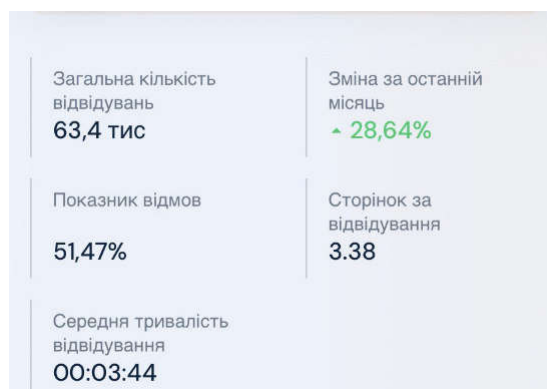

Рис. 2. Кількість відвідувань сайту «Пригощайся» за останній місяць

За останній місяць кількість відвідувань сайту зросла на 28,64%, а це свідчить про те, що на підприємстві вдале інноваційне впровадження та завод має конкурентоспроможність на вітчизняному ринку.

Костопільський маргариновий завод, ПП, ТМ «Родина» – це підприємство харчової промисловості, яке розташоване у місті Костопіль, Рівненської області. Завод спеціалізується на виробництві маргарину, майонезу, соусів, кетчупів, зефіру, солодоців, хліба та інших продуктах харчування, також нещодавно підприємство запустило м'ясоковбасне виробництво.

Розглянемо інноваційні підходи «Родини» – ця марка також є досить впізнаваною в регіоні, а це свідчить про вдале інноваційне просування бренду, торгова марка має власний сайт [12], на якому публікує актуальну інформацію та новинки, які неабияк зацікавляють споживачів. Завод впроваджує нові технології виробництва соусів та кетчупів, які дозволяють зробити їх більш корисними та смачними. Цей інноваційний підхід дозволив підприємству розширити асортимент своєї продукції та задовольнити потреби різних категорій споживачів. Впроваджено автоматизовану систему управління виробництвом. Ця система дозволяє контролювати всі процеси виробництва, від закупівлі сировини до реалізації готової продукції. Це дозволяє підвищити ефективність виробництва та зменшити витрати. Впроваджено системи управління безпекою праці OHSAS 18001:2007. Ця система дозволяє підприємству гарантувати безпечні умови праці для своїх працівників. Крім того, Костопільський маргариновий завод активно співпрацює з науковими установами та освітніми закладами. Це дозволяє підприємству отримувати доступ до новітніх технологій та знань, а також готувати кадри для своєї роботи.

За даними Державної служби статистики України [15], у 2021 році в ТОВ «Родина» (м. Костопіль) працювало 150 осіб. У 2022 році кількість працівників збільшилася до 180 осіб. Це пов'язано з розширенням виробництва та відкриттям нових цехів.

Розрахуємо продуктивність праці підприємства у 2023 році: обсяг виробництва в 2023 році – 2000 тонн, то продуктивність праці становитиме:

$$\begin{aligned} \text{Продуктивність праці} &= 2000 \text{ тонн} / 180 \text{ осіб} \\ &= 11,11 \text{ тонн/особу.} \end{aligned}$$

В середньому один працівник Костопільського заводу «Родина» виробив 11,11 тонн продукції в 2023 році.

Ця продуктивність праці є високою, оскільки перевищує середній рівень продуктивності праці в Україні.

Однак, якщо взяти до уваги, що Костопільський завод «Родина» спеціалізується на виробництві високоякісних продуктів харчування, то його продуктивність праці можна вважати навіть вищою, ніж 11,11 тонн/особу.

У підприємства присутня онлайн-торгівля [14], що також свідчить про вдале інноваційно-маркетингове впровадження, адже це розширює канали збуту, та пришвидшує популяризацію бренду.

Динаміку активності сайту за 3 місяці представлено на рис. 3 [11].

Рис. 3. Динаміка активності сайту за 3 місяці [11]

З аналізу сайту можна зробити висновок, що загальна кількість відвідувачів сайту зростає, а динаміка є позитивною. За останній місяць кількість відвідувань сайту зросла на 28,83%, а це свідчить про те, що на підприємстві вдале інноваційне впровадження та завод має конкурентоспроможність на вітчизняному ринку. Порівнюючи з «Пригощайся», можна зробити висновок, що відвідуваність сайту «Пригощайся» є значно вищою – 63,4 тис., тоді як в «Родини» всього 2,4 тис., проте в останній місяць показники підприємств знаходяться майже на однаковому рівні: 28,64% у «Пригощайся» та 28,83% у «Родини», це вкотре нам показує, що заводи мають позитивну динаміку та впевнено розвивають свої бренди.

Така інноваційна діяльність дозволяє Костопільському маргариновому заводу залишатися конкурентоспроможним на ринку і забезпечувати стабільний розвиток. Основні фінансові показники підприємства представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Основні фінансові показники ТОВ «РОДИНА КМ» за 2022 рік [13]

Показники	2022 рік	2021 рік	Зміна, %
Обсяг продажів, млрд грн	2,2	2,0	+10
Чистий прибуток, млн грн	200	160	+25
Рентабельність продажів, %	9,1	8,0	+13
Рентабельність активів, %	14,2	12,5	+14
Рентабельність власного капіталу, %	32,2	28,0	+15

За даними фінансової звітності ТОВ «РОДИНА» за 2022 рік, підприємство показало позитивні фінансові результати.

Обсяг продажів ТОВ «РОДИНА» у 2022 році склав 2,2 млрд грн, що на 10% більше ніж у 2021 році. Зростання обсягу продажів відбулося за рахунок збільшення обсягів виробництва та продажів на нових ринках збуту.

Чистий прибуток ТОВ «РОДИНА» у 2022 році склав 200 млн грн, що на 25% більше ніж у 2021 році. Зростання чистого прибутку відбулося за рахунок зростання обсягу продажів та зниження витрат.

Рентабельність продажів ТОВ «РОДИНА» у 2022 році склала 9,1%, що на 13% вище, ніж у 2021 році. Це свідчить про те, що підприємство отримує більше прибутку від кожної проданих одиниці продукції.

Рентабельність активів ТОВ «РОДИНА» у 2022 році склала 14,2%, що на 14% вище ніж у 2021 році. Це свідчить про те, що підприємство ефективно використовує свої активи для отримання прибутку.

Рентабельність власного капіталу ТОВ «РОДИНА» у 2022 році склала 32,2%, що на 15% вище ніж у 2021 році. Це свідчить про те, що підприємство отримує високий прибуток від своїх вкладень.

Аналізуючи фінансові показники, можна зробити висновок, що підприємство ефективно розвивається та завойовує нові ринки збуту, адже має позитивну динаміку.

Проведене дослідження дає можливість порівняти ці два підприємства на рівень інноваційного розвитку та зробити такий висновок:

ПРАТ «Пригощайся» та ТОВ «Родина» – це два найбільші підприємства харчової промисловості регіону, які спеціалізуються на виробництві кондитерських та харчових виробів. Обидва підприємства активно розвиваються та інвестують у вдосконалення виробництва, однак між ними є деякі відмінності в підходах до інноваційної діяльності (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняльна таблиця інноваційного розвитку
ПРАТ «Пригощайся» та ТОВ «Родина»

Характеристика	ПРАТ «Пригощайся»	ТОВ «Родина»
Приклади інновацій	Впровадження нової технології виробництва шоколаду, яка дозволяє зменшити вміст цукру у продукції	Завод використовує енергозберігаючі технології для виробництва м'ясоковбасних виробів. Це дозволяє компанії зменшити витрати на енергоресурси та зробити виробництво більш екологічним
Мета інновацій	Відповісти потребам споживачів, які піклуються про своє здоров'я	Задовольнити потреби споживачів у якісній та привабливій продукції
Результати інновацій	Збільшення обсягів продажів, підвищення рентабельності	Збільшення обсягів продажів, розширення асортименту
Онлайн-присутність	Наявний сайт, відвідуваність сайту «Пригощайся» – 63,4 тис., зміни за останній місяць – 28,64%	Наявний сайт, відвідуваність сайту в «Родини» 2,4 тис., зміни за останній місяць – 28,83%
Продуктивність праці	10 тонн	11,1 тонн
Фінансові показники	Позитивні	Позитивні

ПРАТ «Пригощайся» більшою мірою фокусується на впровадженні інновацій, які дозволяють підприємству відповідати сучасним тенденціям здорового харчування та задовольняти потреби споживачів, які піклуються про своє здоров'я. Наприклад, підприємство впровадило нову технологію виробництва шоколаду, яка дозволяє зменшити вміст цукру у продукції.

ТОВ «Родина», з іншого боку, більшою мірою фокусується на впровадженні інновацій, які дозволяють підприємству підвищити якість своєї продукції та зробити її більш привабливою для споживачів. Наприклад, впровадження автоматизованих систем управління виробництвом.

Отже, можна зробити висновок, що інноваційний розвиток підприємств харчової промисловості є важливим фактором їх успіху в сучасних умовах. Інновації дозволяють підприємствам підвищувати конкурентоспроможність своєї продукції, адаптуватися до сучасних

тенденцій ринку та задовольняти потреби споживачів. Впровадження інновацій є складним і витратним завданням. Однак, це вкрай важливий фактор для успіху підприємств харчової промисловості України в сучасних умовах. Прикметно, що впровадження нових технологій виробництва дозволяє підвищувати якість продукції, зменшити витрати та зменшити негативний вплив на навколишнє середовище. Розробка нових видів продукції дозволяє задовольняти зростаючі потреби споживачів та завойовувати нові ринки збуту. Впровадження автоматизованих систем управління дозволяє підвищувати ефективність виробництва та зменшувати витрати.

На прикладі підприємств ПРАТ «Пригощайся» та ТОВ «Родина» видно, що інноваційний розвиток може відбуватися в різних напрямках. ТОВ «Пригощайся» орієнтується на впровадження інновацій, які дозволяють підприємству відповідати сучасним тенденціям здорового харчування. ТОВ «Родина» натомість більше орієнтоване на впровадження інновацій, які дозволяють підприємству підвищити якість та привабливість продукції. Обидва інноваційні підходи ефективні та можуть допомогти бізнесу розвиватися та досягати своїх цілей.

1. Дейнеко Л. В., Старшинська Л. В., Коваленко А. О., Шелудько Е. І. Сучасний стан, проблеми та стратегія розвитку харчової промисловості України до 2011 року. *Економіка промисловості України*. К. : РВПС України НАН України, 2003. С. 127–135.
2. Драган І. В. Інноваційна діяльність як фактор прискореного розвитку промисловості. *Економіка та держава*. 2010. № 6. С. 34–36.
3. Крисанов Д. Ф. Інноваційний фактор розвитку харчової промисловості України. *Економіка України*. 2009. № 4. С. 71–81.
4. Кудирко О. М. Сучасний стан інноваційної діяльності в підприємствах харчової промисловості України. *Економіка АПК*. 2011. № 11. С. 102–107.
5. Якубовський М., Щукін В. Інфраструктура – фактор прискорення інноваційного розвитку промисловості. *Економіка України*. 2007. № 2. С. 27–38.
6. Луциків І. В. Інноваційна діяльність в Україні: реалії, сьогодення та перспективи розвитку. *Інноваційна економіка*. 2010. № 4. С. 23–26.
7. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці : монографія / за заг. ред. С. М. Ілляшенка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2012. 582 с.
8. Про виробництво ГЗПТ Пригощайся. URL: <https://gzpt.com.ua/o-nas/> (дата звернення: 10.12.2023).
9. Дані державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2023).
10. URL: <http://choccovia.com.ua/pro-kompaniyu/> (дата звернення: 10.12.2023).
11. URL: <https://gzpt.com.ua/o-nas/> (дата звернення: 10.12.2023).
12. URL: <https://www.rodyna-tm.com.ua/uk/produktsiya> (дата звернення: 10.12.2023).
13. URL: <https://opendatabot.ua/c/00375987> (дата звернення: 10.12.2023).
14. URL: <https://www.rodyna-tm.com.ua/uk/produktsiya> (дата звернення: 10.12.2023).
15. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2023).

REFERENCES:

1. Deineko L. V., Starshynska L. V., Kovalenko A. O., Sheludko E. I. Suchasnyi stan, problemy ta stratehiia rozvytku kharchovoi promyslovosti Ukrainy do 2011 roku. *Ekonomika promyslovosti Ukrainy*. K. : RVPS Ukrainy NAN Ukrainy, 2003. S. 127–135.
2. Drahan I. V. Innovatsiina diialnist yak faktor pryskorenoho rozvytku promyslovosti. *Ekonomika ta derzhava*. 2010. № 6. S. 34–36.
3. Krysanov D. F. Innovatsiyni faktor rozvytku kharchovoi promyslovosti Ukrainy. *Ekonomika Ukrainy*. 2009. № 4. S. 71–81.
4. Kudyrko O. M. Suchasnyi stan innovatsiinoi diialnosti v pidpriemstvakh kharchovoi promyslovosti Ukrainy. *Ekonomika APK*. 2011. № 11. S. 102–107.
5. Yakubovskiy M., Shchukin V. Infrastruktura – faktor pryskorennia innovatsiinoho rozvytku promyslovosti. *Ekonomika Ukrainy*. 2007. № 2. S. 27–38.
6. Lutsykyv I. V. Innovatsiina diialnist v Ukraini: realii, sohodennia ta perspektyvy rozvytku. *Innovatsiina ekonomika*. 2010. № 4. S. 23–26.
7. Problemy upravlinnia innovatsiynym rozvytkom pidpriemstv u tranzytyvni ekonomitsi : monohrafiia / za zah. red. S. M. Illiashenka. Sumy : VTD «Universytetska knyha», 2012. 582 s.
8. Pro vyrobnytstvo HZPT Pryhoshchaisia. URL: <https://gzpt.com.ua/o-nas/>. (data zvernennia: 10.12.2023).
9. Dani derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennia: 10.12.2023).
10. URL: <http://chocco-via.com.ua/pro-kompaniyu/> (data zvernennia: 10.12.2023).
11. URL: <https://gzpt.com.ua/o-nas/> (data zvernennia: 10.12.2023).
12. URL: <https://www.rodyna-tm.com.ua/uk/produktsiya> (data zvernennia: 10.12.2023).
13. URL: <https://opendatabot.ua/c/00375987> (data zvernennia: 10.12.2023).
14. URL: <https://www.rodyna-tm.com.ua/uk/produktsiya> (data zvernennia: 10.12.2023).
15. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennia: 10.12.2023).

Beztelesna L. I. ^[1; ORCID ID: 0000-0002-0262-9334],

Doctor of Economics, Professor,

Butkevych V. O. ^[1; ORCID ID: 0009-0007-7680-0134],

Senior Student

¹National University of Water and Environmental Engineering, Rivne

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES

The article discusses the issue of innovation and innovative development of food industry enterprises in the region. The key aspects of the implementation of innovative technologies, production processes and marketing strategies at enterprises engaged in the production of food products are analyzed. The importance of the implementation of innovative development is substantiated and the positive impact of innovations on the competitiveness of plants is analyzed. It was determined that in recent years, positive dynamics of innovative development of food industry enterprises have been observed in Ukraine, but the level of innovativeness of the industry still remains insufficient. The levels of innovativeness of «Prygoshchaysa» and «Rodyna» were analyzed, their strengths and the quality of the

implementation of innovations were determined. In today's conditions of globalization and increased competition on world markets, Ukrainian food industry enterprises must constantly improve their activities, introducing innovations. Innovations are an important factor in increasing the competitiveness of enterprises, as they allow them to: increase labor productivity and product quality; expand the range of products and meet the needs of consumers; reduce production and sales costs; to expand product sales markets. Emphasis can be placed on specific types of innovations that have the greatest impact on the competitiveness of food industry enterprises. For example, it can be technological innovations that allow to increase labor productivity and product quality, or product innovations that allow to expand the range of products and meet the needs of consumer. Enterprises can focus on specific factors that affect the innovative development of food industry enterprises. For example, these can be economic factors, such as the level of economic development of a country, or social factors, such as the level of education and qualifications of workers.

Keywords: innovations; food industry; development; enterprise; competitiveness; consumer; quality; technologies; financial indicators; dynamics.

Отримано: 11 грудня 2023 року
Прорецензовано: 16 грудня 2023 року
Прийнято до друку: 29 грудня 2023 року